

Nefndasvið Alþingis
Atvinnuveganefnd
b/t. nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 10. febrúar 2016

Efni: Tillaga til þingsályktunar um stefnu um nýfjárfestingar (372. mál)

Viðskiptaráð þakkar fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreinda tillögu til þingsályktunar. Með tillögunni er ályktað að efla skuli nýfjárfestingar í íslensku atvinnulífi og samkeppnishæfni Íslands á sviði nýfjárfestinga. Í því skyni verði lögð áhersla á nánar tilgreind nýfjárfestingarverkefni.

Viðskiptaráð fagnar þingsályktunartillögunni og tekur undir hana að mestu leyti enda telur ráðið brýnt að bæta innlent fjárfestingarumhverfi.

Vöxtur alþjóðageirans lykilviðfangsefni

Þingsályktunartillagan byggir meðal annars á úttekt á íslenska hagkerfinu sem ráðgjafarfyrtækið McKinsey & Company gaf út árið 2012.¹ Sú úttekt hefur gert Íslendingum kleift að ræða framtíðaráskoranir og tækifæri íslenska hagkerfisins með markvissari hætti en áður og reynst ómetanlegt framlag í efnahagsumræðuna.

Í úttektinni kom fram að ein stærsta efnahagslega áskorun Íslands sé að styðja við vöxt alþjóðageirans, en hann var þar skilgreindur sem öll íslensk fyrirtæki sem starfa í alþjóðlegri samkeppni og byggja ekki starfsemi sína á nýtingu takmarkaðra náttúruauðlinda. Eigi Íslendingar að njóta batnandi lífskjara á komandi árum þurfa slík fyrirtæki að vaxa umtalsvert.

¹ McKinsey & Company (2012): „Charting a Growth Path for Iceland“. Slóð:
<https://www.forsaetisraduneyti.is/samradsvettvangur/gogn/skyrsla-mckinsey-charting-a-growth-path-for-iceland>

Í ljósi framangreinds tekur Viðskiptaráð sérstaklega undir með efni þingsályktunartillögunnar hvað varðar mikilvægi þess að alþjóðageiranum séu sköpuð hagfelld skilyrði þegar kemur að nýfjárfestingum. Samkeppnishæfur alþjóðageiri skilar margs konar efnahagslegum ávinningi fyrir bæði fyrirtæki og einstaklinga. Íslenskur markaður er afar smár í alþjóðlegum samanburði og því takmörkuð tækifæri til vaxtar innanlands. Heimsvelta sérhæfðra markaða getur verið mörgum sinnum meiri en samanlögð heildarvelta íslenskra fyrirtækja. Því bjóða alþjóðlegir markaðir upp á nær óþrjótandi tækifæri til vaxtar.²

Sóknarfæri til staðar

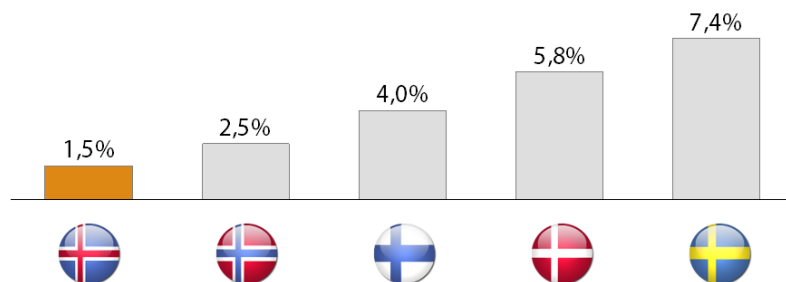
Mikil sóknarfæri eru til staðar þegar kemur að fjárfestingu í íslensku atvinnulífi. Þannig hefur bein erlend fjárfesting – mikilvægasti einstaki mælikvarði á umfang nýfjárfestingar – verið mun lægri hérlendis en á öðrum Norðurlöndum undanfarna áratugi (mynd 1).

Mynd 1

Ísland er eftirbátur annarra Norðurlanda þegar kemur að beinni erlendri fjárfestingu

Bein erlend fjárfesting

% af VLF (meðaltal 1994-2003)¹

¹ Notast við árin 1994-2003 þar sem þetta eru árin milli þess sem Ísland gerðist aðili að EES og álversframkvæmdir Alcoa hófust í Reyðarfirði.

Heimildir: Seðlabanki Íslands; Viðskiptaráð Íslands

Hið opinbera þekki mörk sín

Af framangreindu er ljóst að hið opinbera ætti að leita þess að bæta umhverfi nýfjárfestingar hérlendis. Við mótun slíkra aðgerða er hins vegar mikilvægt að stjórnvöld þekki mörk sín. Þannig ættu stjórnvöld að einbeita sér að því að skapa sem hagfelld *almenn* skilyrði fyrir fjárfestingu í öllum atvinnugreinum í stað þess að veita tilteknum atvinnugreinum eða fyrirtækjum forskot umfram aðra.

Í því samhengi ættu stjórnvöld ekki að horfa til þess að móta matskennda stefnu um ívilnanir á grundvelli sumra þeirra hugtaka sem nefnd eru í þingsályktunartillögunni, eins og innleiðingu nýrrar þekkingar eða afleiddrar innlendrar starfsemi. Þess í stað ættu þau að einblína á að skapa öllum fyrirtækjum hagfelld skilyrði til nýfjárfestinga burt séð frá framangreindum þáttum. Til lengri tíma er slík stefna hagfelldust fyrir bæði atvinnulíf og íbúa þar sem hún tryggir að einungis verði ráðist í fjárfestingarverkefni sem auka við verðmætasköpun.

² Nánari upplýsingar um alþjóðageirann á Íslandi má nálgast í upplýsingariti Viðskiptaráðs um uppbyggingu alþjóðageirans á Íslandi. Slóð: <http://vi.is/malefnastarf/utgafa/skyrslur/1635/>

Tillögur Viðskiptaráðs til aðgerða

Viðskiptaráð hefur lagt fram tillögur til aðgerða sem ráðið telur vera til þess fallnar að styrkja forsendur nýfjárfestinga hérlandis – sérstaklega hvað varðar beina erlenda fjárfestingu. Hömlur á erlenda fjárfestingu eru enn miklar hérlandis en stjórnvöld geta ráðist í aðgerðir til að bæta þar úr. Leggur Viðskiptaráð til eftirfarandi:

- **Stefna:** Stjórnvöld móti skýra opinbera stefnu um beina erlenda fjárfestingu og dragi úr hömlum á fjárfestingu. Jafnframt að unnið verði að samræmingu regluverks fyrir erlenda fjárfesta í takt við það sem tíðkast í nágrannaríkjum.
- **Gjaldeyrismál:** Þrátt fyrir að Seðlabankinn hafi gripið til undanþága frá gjaldeyrishöftum vegna nýfjárfestinga erlendra aðila þá ríkir enn mikil tortryggni meðal erlendra fjárfesta sem óttast að festa eignir sínar innan fjármagnshafta. Úr þessu mætti bæta með því að höft verði afnumin sem fyrst og þangað til reyni stjórnvöld að lágmarka áhrif þeirra á erlenda fjárfestingu, t.a.m. með aukinni upplýsingagjöf um nýfjárfestingarleið Seðlabankans og skýrum svörum við fyrirspurnum sem tengjast höftunum. Jafnframt væri til bóta að stefna verði innleidd í peningamálum sem miðar við að lágmarka gengisáhættu.
- **Smæð og fjarlægð:** Smæð innanlandsmarkaðar og fjarlægð frá stórum markaðssvæðum veldur skorti á stærðarhagkvæmni og háum flutningskostnaði. Erlend fyrirtæki sjá sér síður hag í að koma upp starfsemi hér á landi. Með því að leggja áherslu á að viðhalda góðum tengingum við alþjóðlega markaði má draga úr neikvæðum áhrifum sem smæð og afskekkt lega landsins hafa. Með tengingum er hér átt við flutninga á fólki, frakti og netgögnum.
- **Skattar og regluverk:** Tíðar skattabreytingar skapa óvissu og fæla fjárfesta frá. Úr þessu mætti í fyrsta lagi bæta með því að stjórnvöld fái alþjóðlegt viðurkennt fyrirtæki til að gera úttekt á íslensku skattkerfi og skattframkvæmd frá sjónarhóli fjárfesta og koma með tillögur til úrbóta. Í öðru lagi með því að stjórnvöld hraði vinnu um einfaldara og skilvirkara regluverk. Í þriðja lagi með því að fjölga gerð samninga við önnur ríki um gagnkvæma vernd fjárfestinga.³

Viðskiptaráð leggur til að þingsályktunartillagan nái fram að ganga.

Virðingarfyllt,

Frosti Ólafsson
Framkvæmdastjóri Viðskiptaráðs Íslands

³ Nánari umfjöllun um ávinning beinnar erlendrar fjárfestingar má nálgast í kynningu Viðskiptaráðs frá 2013. Slóð: <http://www.vi.is/malefnastarf/utgafa/kynningar/1601/>